

Leeftocht

Koen Lemmens MMXXIII

Ruimte om te scheppen

Van scheppingszondag, de eerste zondag van september, tot de feestdag van Sint-Franciscus op 4 oktober viert de kerk de schepping.

Bij de schepping van de mens blies God in Adam, zoals het in oudere Bijbelversies zo mooi gezegd wordt, de adem des levens. Zonder adem is er geen leven mogelijk. Het gaat over minuten om te overleven als de adem stilvalt. Dagelijks spoeden medische urgentieteams zich naar mensen die om een of andere reden in gevaar zijn omdat ze niet meer ademen.

Maar er is ook een geestelijke adem, de adem van Gods Geest. Die hebben we nodig om te kunnen stilstaan, om te kunnen onderbreken.

Onderbreken betekent even nadenken over wat was, en wat kan komen. Vooral in het tweede scheppingsverhaal in Genesis komt de verantwoordelijkheid voor de schepping duidelijk te liggen bij de mens.

De schepping is ons gegeven, maar we hebben er ook verantwoordelijkheid voor. Gegeven betekent niet dat we zomaar kunnen doen wat we willen. In feite gaat het om beheren.

Iedereen die verantwoordelijkheid draagt, en dat is iedereen die koos voor het onderwijs, moet zich daarvan bewust zijn. Een schoolmeester, om de oude term te gebruiken, is geen meester, maar een verantwoordelijke.

En dat geldt in de eerste plaats voor onze verantwoordelijkheid voor onze leerlingen.

*In kleurige gebogen lijntjes
stapelde ze de plasticine op elkaar.
Dat het een regenboog zou worden
was vanzelfsprekend.
Regenbogen,
had ze me vorige week al verzekerd,
waren de allerbeste manier om spullen te testen.
Dat had God fantastisch goed bedacht.
Alleen jammer
– voor Hem dan –
dat ze in Zijn tijd
nog niet zo veel kleuren hadden.*

*Zorgvuldig drapeerde ze
een reep fluoroze en een reep
appelblauwzeegroene klei
over het inmiddels indrukwekkende stapeltje.*

*Klaar, straalde ze,
en nog voor ik haar kunstwerk
enthousiast kon bewonderen,
had ze er al een grote bal van gemaakt.
Hoe meer ze kneedde, hoe erger het werd,
ik kon er haast niet naar kijken.*

*En nu gaan we de dieren maken,
mompelde ze tevreden.*

*Een half uur later
woonden Worm en Konijn
samen op de Bruine Heuvel
en was de wereld mooi en warm en vriendelijk
en precies zoals God hem had bedacht –
fantastisch goed.*

Ruth

Een katholieke dialoogschool geeft ruimte aan het kind en de jongere om hun eigen vorming richting te geven. De pedagogie van de hoop die een katholieke dialoogschool beoefent, helpt kinderen en jongeren om hun richting te vinden aan de hand van deze wegwijzers: duurzaamheid, gastvrijheid, generositeit, kwetsbaarheid en belofte, rechtvaardigheid, uniciteit in verbondenheid, verbeelding en de eigen inspiratie van de school. Het wordt een wondere ruimte, wanneer je erin om je heen begint te kijken met de ogen van de heilige Geest en je Hem erin werkzaam ziet.

Bij de cover:
Zoals in het boek
geschreven staat.

© Luc De Coen

ADAM

ADEM

Scheppen is ademen

In de liturgie van de chrismamis blaast de bisschop over het chrisma. Dat is de olie die gebruikt wordt tijdens het doopsel, het vormsel, de priester- en bisschopswijding en bij een altaar- en kerkwijding. Zo wordt de olie teken van de zalving met de Geest.

Heb jij het weleens meegemaakt? Iemand duwt je kopje onder in het zwembad. Voor de grap. Maar het duurt net wat te lang. Je hebt geen adem meer. Help, denk je, dit gaat verkeerd, ik stik, ik moet héél erg snel naar boven. Niemand houdt het lang vol zonder adem. Dan is het snel afgelopen. Met het geestelijk leven is het net zo. We hebben de ‘adem van de Geest’ nodig; de verbinding, het contact met God. Anders blijf je geestelijk dood. ‘Bidden is jezelf uitademen in God’, schreef ds. H.J. Hegger. ‘Daarom is bidden zo’n verademing. Je komt erdoor tot rust.’

Een school waar een goede Geest ademt is het beste identiteitsbewijs van Gods aanwezigheid.

Elke ademtocht is een herinnering aan de eerste adem die de mens ingeblazen kreeg.

Je moet erop blazen

Een trompet heeft jouw adem nodig om geluid te kunnen maken. Je moet er lucht in blazen. Veel dingen hebben lucht of wind nodig om te kunnen functioneren. Een ballon heeft lucht nodig om te kunnen opstijgen. Een vlieger heeft wind nodig om van de aarde los te komen. Een molen heeft wind nodig om zijn wieken te laten draaien en een zeilschip heeft wind nodig om te kunnen zeilen.

Levensadem

Om te kunnen leven, heb je lucht, adem nodig. Het spreekwoord zegt dat als iemand sterft hij de laatste adem uitblaast. Het is opvallend dat het Griekse woord voor wind (*pneuma*) ook *geest* betekent. Het Latijnse woord voor geest kennen we allemaal: *spirit*. Daarvan is het bijvoeglijk naamwoord *spiritueel* afgeleid en het zelfstandig naamwoord *inspiratie*.

Gods adem

Welnu: om in het Koninkrijk van God te kunnen leven, heb je Gods adem, Gods geest nodig. Niemand minder dan God zelf schenkt ons die Adem bij de schepping. Het is een gebeuren dat Jezus zal herhalen op het Pinksterfeest. **Toen maakte God, de HEER, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen** (Gen 2, 7).

De beademing met Gods Geest

De bezielende kracht van God, Gods adem, vinden we ook in de Koran. Ook in het jodendom is Gods Geest, Gods vuur belangrijk. Christenen op een katholieke dialoogschool hebben tot taak steeds opnieuw *moed in te blazen* in een (school)wereld met wonden. Zo is er steeds nieuwe kracht en ruimte om te beginnen. Met de heilige Augustinus mogen we daartoe bidden:

Adem in mij

Adem in mij, Heilige Geest,
dat ik beseffen mag wat heilig is.

Stuw mij, Heilige Geest,
dat ik doen mag wat heilig is.

Verlok mij, Heilige Geest,
dat ik beminnen mag wat heilig is.

Sterk mij, Heilige Geest,
dat ik beschermen mag wat heilig is.

Bescherm mij, Heilige Geest,
dat ik het heilige nooit mag kwijt raken.

De ruimte om te beginnen

In zijn boek 'Scholen die naar sterren reiken' bespreekt Carl Snoecx in deel 2 (zie p.67) zes ruimtes die een katholieke dialoogschool kan aanwenden om uit te groeien tot een katholieke dialoogschool. De eerste ruimte die Carl Snoecx in zijn boek bespreekt is de ruimte om te beginnen - geboren laten worden. Hieraan koppelt de auteur de beginterm voor een katholieke dialoogschool: *schepping en bezieling*. Lees via [deze digitale link verder](#).

Proviand voor onderweg, een verademing voor onderwijsmensen
Maandelijkse inspiratiebron: pro.katholiekonderwijs.vlaanderen@leeftocht.be
Impressies zijn welkom op leeftocht@katholiekonderwijs.vlaanderen

Er is getracht alle rechthebbenden op copyright te bereiken;
wie toch een overname zonder voorkennis vaststelt,
wordt verzocht contact op te nemen.

Leeftocht

Jaargang 39
nummer 1

september 2023

v.u. Lieven Boeve

Het Adsumus Sancte Spiritus is een beroemd gebed, toegeschreven aan de heilige Isidorus van Sevilla (6de-7de eeuw). Hij geldt als de beschermheilige van het internet. Van oudsher wordt het gebruikt op concilies, synodes en andere kerkelijke bijeenkomsten. Het gebed nodigt de Heilige Geest uit om nu ook te ademen ...

Wij staan voor U, Heilige Geest

Wij staan voor U, Heilige Geest,
in uw naam komen we samen.

U die onze raadgever zijt,
kom tot ons,
sta ons bij
woon in onze harten.

Leer ons wat we moeten doen
en toon ons de weg die we samen moeten volgen.

Behoed ons ervoor,
kwetsbaar en zondig als we zijn,
de richting kwijt te raken
en verwarring te veroorzaken.

Laat niet toe
dat onwetendheid ons op het verkeerde pad brengt.

Geef ons de gave van onderscheiding:
dat we ons laten leiden door wat waar en goed is
zonder dat vooroordelen onze daden beïnvloeden.

Breng ons tot eenheid in U:
dat waarheid en gerechtigheid ons tot gids zijn
op de weg naar het eeuwige leven.

Dit vragen we U,
Gij die werkt in alle tijden en op alle plaatsen,
in gemeenschap met de Vader en de Zoon,
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Ruimte om te scheppen en om zo synodaal op weg te gaan

Vergroot de plaats voor je tent, span het tentdoek wijder uit,
zonder enige terughoudendheid. Verleng de touwen, zet de
tentpinnen vast. (Jes. 54, 2).

Voor het volk in ballingschap roepen de woorden van de
profeet de herinnering op aan de ervaring van de uittocht,
toen zij in tenten verbleven, en verkondigen ze de belofte van
de terugkeer naar hun land, een teken van vreugde en hoop.
Om zich hierop voor te bereiden, is het nodig de tent te
vergroten, waarbij de drie elementen van haar structuur aan
bod komen.

Het tentdoek, dat beschermt tegen zon, wind en regen, en
een ruimte van leven en gezelligheid afbakt, moet worden
vergroot, zodat het ook degenen kan beschermen die zich
nog buiten deze ruimte bevinden, maar die zich geroepen
voelen haar te betreden.

De touwen die de doeken bijeenhouden, moeten de nodige
spanning houden om de tent niet te laten doorhangen en
tegelijktijd de soepelheid bewaren om de bewegingen van
de wind op te vangen. Als de tent vergroot, moeten de
touwen worden verlengd om de juiste spanning te behouden.

De tentpinnen verankeren de structuur in de grond en zorgen
voor stevigheid. Maar ze kunnen worden verplaatst als de
tent elders moet worden opgezet.

Deze woorden van Jesaja nodigen ons uit de Kerk voor te
stellen als de tent van samenkomst die het volk vergezelde
op zijn tocht door de woestijn. Geroepen om zich uit te
breiden, maar ook om zich te verplaatsen. In het midden
ervan staat het tabernakel: de aanwezigheid van de Heer. Het
draagvermogen van de tent wordt verzekerd door de sterkte
van de tentpinnen: de fundamenteën van het geloof die niet
veranderen, maar verplaatst en in steeds nieuwe grond
geplant kunnen worden, zodat de tent het volk kan
vergezellen op zijn tocht door de geschiedenis. De structuur
van de tent moet de verschillende krachten en spanningen
waaraan zij wordt blootgesteld in evenwicht houden: een
metafoor die de nood aan onderscheiding uitdrukt.

Het vergroten van de tent houdt in dat anderen erin worden
opgenomen en **dat er ruimte wordt gemaakt voor hun
verscheidenheid.**

Secretariaat-generaal voor de Synode, *Vergroot de ruimte voor
uw tent (Jesaja 54,2). Werkdocument voor de Continentale Fase.*
Vaticaanstad, 2022 (Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad).

Jaargang 39

nummer 1

september 2023

Ruimte om te scheppen

Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping - Scheppingsperiode

In 2015 riep paus Franciscus 1 september voor de Rooms-Katholieke Kerk uit tot jaarlijkse “Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping”. ‘De scheppingsperiode’ omspannt de periode van 1 september tot 4 oktober (de feestdag van Franciscus van Assisi).

Tijd voor schepping

Voor wie leeft vanuit een christelijke inspiratie is dit een creatieve tijd, een *tijd voor Schepping* waarin we onze roeping als medescheppers ernstig nemen. Het Bijbels scheppingsverhaal krijgt opnieuw zijn betekenis als toekomstvisioen, als een te realiseren project. De klimaatverandering verschijnt als een immense opdracht om van onze zieke, mishandelde en gekneusde aarde opnieuw Gods vruchtbare en gastvrije thuis te maken, waar leven is voor al wat leeft.

Weten dat het moet, geloven dat het kan

Geconfronteerd met de actuele vernietiging van het leefmilieu, het verlies aan biodiversiteit, en de bedreiging van de klimaatverandering, gaat de oproep om te kiezen voor het leven, zowel over het heel concrete en materiële, als over spiritualiteit en ethiek. Het is tijd om moedig te zijn en radicaal te kiezen voor verandering. Voor de toekomst. Voor de komende generaties en de wereld die zij zullen erven.

Ecologische bekering

De ecologische bekering waartoe de encycliek *Laudato Si* ons oproept, nodigt ons uit om de confrontatie met die bedreigende werkelijkheid aan te gaan. We willen ons niet laten verlammen, maar in actie komen. Wie er aan begint, ervaart dat dit ook een positieve verandering is, een groei in levenskwaliteit. Leven vanuit een *ethiek van het genoeg* heeft minder te maken met verliezen of inbinden dan met het scheppen van ruimte voor het goede leven.

Ruimtereis

Onlangs stond er in de krant dat er een wachtlijst is van 8000 mensen om een toeristische ruimtereis te maken. Sommigen wachten al heel lang, want telkens werd de lanceerdatum verschoven. Toch spreekt de ruimte de laatste tijd weer meer en meer tot de verbeelding. Zo landde er kort geleden nog een nieuwe robot op Mars die weer maar eens op zoek mag naar water. Ook op onze planeet aarde is er een blijvende zoektocht naar meer ruimte. Heel wat diersoorten zijn met uitsterven bedreigd omdat hun biotoop ingeperkt wordt; onze grondwaterreserves raken op omdat het water niet genoeg ruimte krijgt om in de grond te trekken, mensen moeten verdichten want voor iedereen een villa met een groot stuk grond eromheen, daar is geen ruimte voor. Maar de meest gegeerde ruimte is wellicht niet uit te drukken in vierkante meter en ligt niet enkele lichtjaren van ons vandaan. De waardevolste ruimte is de ruimte die we mekaar geven, is de ruimte die je krijgt om jezelf te zijn, om je dromen achterna te reizen, de plek waar je je geliefd voelt, maar evengoed de ruimte om lief te hebben wie je wil. De ruimte om verdrietig te zijn, de plaats waar je het kan zeggen wanneer het moeilijk gaat. Laten we samen zorgen dat de wachtlijst voor die ruimtereis niet te lang wordt.

Nathan Rijnders

Een katholieke dialoogschool wordt ...

... een unieke en vrijgeveige plaats waar elke leerling de mogelijkheid krijgt om een begin te maken. Van de peuterschool tot de hogeschool worden kinderen en jonge mensen er opnieuw geboren. Geboren worden betekent loskomen van wat verdrukt, wat klein houdt, verdrietig en ongelukkig maakt. Scheppen is ademen en anderen laten ademen. De ziel van de school inspireert leraren en lerarenteams tot nieuwe scheppingen. Die bezieling is besmettelijk, bezielde leraren scheppen bezielde leerlingen.

Uit: Carl Snoecx, Scholen die naar sterren reiken, blz. 191.